

گوشه+

سفر با طعم واجبات

نکات فقهی که زنان برای سفر باید بدانند

درباره سفر کردن و ضرورت آن، آیات و روایات زیادی نقل شده است که شکی در ضرورت سفر رفتن نمی گذارد. اما حالا که ما از سفر رفتن خانم ها نوشته ایم باید این نکته را هم بنویسیم که آیا خانم ها برای جهانگردی باید از پدر یا شوهر خود اجازه بگیرند یا نه؟ نظر علمای دینی درباره این سؤال این است که بی تردید اگر زن، شوهر نداشته باشد، خارج شدن او از منزل و یا سیر و سفر او هیچ منعی ندارد، اما تنها باید حدود و شرایط اسلامی را رعایت کند، همان گونه که مرد باید هنگام خارج شدن از خانه و گردشگری حدود و معیارهای اسلامی را رعایت کند.

البته اگر پدر از سفر دخترش جلوگیری کند، در این باره، دختر از باب حقوق والدین باید از وی پیروی کند. اما زنی که ازدواج کرده است، به سبب ازدواج بر مرد به گونه ای متقابل حقوق و وظایفی واجب می گردد. فقهای شیعه در کتاب های خود، خارج شدن زن از خانه و یا سیر و سفر را به دو گونه تقسیم کرده اند:

- ۱) خارج شدن زن از خانه و سفر برای انجام یکی از واجبات باشد.
- ۲) خارج شدن او برای امری مستحب یا مباح باشد.

صورت نخست مثل این است که زن بخواهد مسائل مورد نیاز خود را بیاموزد و یا اینکه مستطیع است و می خواهد برای حج سفر کند یا در صورتی که واجب کفایی بر زن واجب عینی گردد. در این گونه موارد مرد حق ندارد او را از بیرون رفتن و سیر و سفر باز دارد، به روایتی در این باره اشاره می شود. محمد بن مسلم می گوید: از امام باقر^(ع) پرسیدم زنی که حج بر او واجب است ولی شوهرش اجازه نمی دهد به این سفر برود، آیا می تواند بدون اجازه او به این سفر برود؟ امام در پاسخ فرمود: «طاعة له علیها فی حجة الاسلام، پیروی زن از شوهر در حج واجب لازم نیست». «الحرالعالمی، ۱۴۱۴، ق، ۱۱۰/۸»

اما اگر سیر و سفر از گونه دوم باشد، یعنی سفر مستحب یا مباح باشد در اینجا اجازه شوهر لازم است، روایات زیادی در این باره وجود دارد. از جمله روایتی که از امام جواد^(ع) در این باره وارد شده است. در این روایت اسحاق بن عمار از امام جواد^(ع) پرسیده که زنی ثروتمند، حج واجب خود را انجام داده است، ولی از شوهرش اجازه می خواهد که حج استجابی انجام دهد آیا شوهرش می تواند او را باز دارد؟ امام فرموده اند: «بله می تواند او از حج استجابی منع کند». «الحرالعالمی، ۱۳۹۶، ق، ۸/۱۱۰» از این روی حج مستحبی چون با استمتاع که حق مرد است منافات دارد بدون اذن شوهر صحیح نیست. «نجفی، ۱۳۶۷، ۲۳۲، ۲۳۳/۱۷»

فقهای شیعه بر این باورند که وجود همراه لازم نیست و زن بدون همراهی نیز می تواند سفر کند. در روایتی معاویه بن عمار از امام صادق^(ع) پرسید: آیا زن می تواند بدون سرپرست به سفر حج برود؟ امام^(ع) در پاسخ فرموده اند: «لا بأس تخرج مع قوت ثقات، مانعی ندارد، با گروهی که مورد اطمینان هستند می تواند به حج برود». «الحرالعالمی، ۱۳۹۶، ق، ۱۱۰/۸»

کنند. به اعتقاد من، مردان هم پس از فراغت از کار باید به خانه بازگردند، نه اینکه از رفتن به خانه بدشان بیاید و به بهانه های مختلف خانه را ترک کنند.»

سفر خانه را سرد نکند

وی با بیان اینکه این روزها مسافرت جمعی زنان و مردان متأهل در داخل و خارج از کشور بانهت های مختلف باب شده است، می گوید: «همین افراد در جلسات مشاوره شرکت کرده و نسبت به رفتار فرزندان خود شکایت دارند، در صورتی که مشکل این افراد این است که به جای خانه و قرارگاه، تنها یک چهاردیواری دارند و از یک خانه گرم و صمیمی و پُر عاطفه بی بهره هستند.»

سفر غار تنهایی نباشد

حجت الاسلام واعظ موسوی می افزاید: «در هر خانه ای چنین اتفاقی بیفتد، طبیعی است که اعضای آن خانواده از حضور در خانه گریز یافته و هر یک به سوی می روند. به تازگی برخی از آقایان اظهار می دارند ما باید به غار تنهایی خود برویم، زیرا مرد احتیاج دارد به غار تنهایی خود برود! به بهانه غار تنهایی، عده ای از آقایان به یک باغ می روند و حتی موبایل های خود را نیز خاموش می کنند. آن ها ادا عامی کنند که مرد حق دارد گاهی اوقات به غار تنهایی خود پناه ببرد.»

سفر چشم و همچشمی نباشد

این مشاور خانواده در ادامه بیان می کند: «وقتی خانم ها چنین می بینند، به خود حق می دهند که فرزندان را پیش پرستار بچه یا پدر بزرگ یا مادر بزرگ بگذارند و با دوستان خود بیرون بروند یا حتی به مسافرت بروند. چندی پیش یک مورد مشاوره داشتیم که یک خانم خانه را ترک کرده و به سفر کر بلا رفته بود. در مدت زمانی که این خانم در کر بلا به سر می برد، اتفاقات خوبی در داخل خانه نیفتاده بود، این چه سفری است؟ زیارت امام حسین^(ع) مستحب است واجب نیست، اما با همین سفر زیارتی زمینه یک حرام فراهم شد! از این گونه اتفاقات کم و بیش در کشور ما افتاده است.»

سفر فرار از مسئولیت ها نباشد

وی درباره ریشه بروز مشکلاتی از این دست، می گوید: «دختران و پسران ما که بعدها مادر و پدر می شوند، درس مسئولیت پذیری و گرایش به خانه را به خوبی نخوانده اند. گاهی اوقات مرد خانه می گوید من ازدواج نکردم که خودم را اسیر کنم، یعنی از مسئولیت پذیری تعبیر به اسارت می کند. خانم ها نیز همین سخنان را تکرار می کنند، مثلاً می گوید من در خانه بنشینم و پوشک بچه عوض کنم، یعنی بچه داری را یک کار سخیف و دون پایه تلقی می کند.»

حجت الاسلام واعظ موسوی با بیان اینکه بزرگان ما برای خانه و خانه داری شأن و مقام بسیار قائل هستند، می گوید: «کلیپی از رهبر معظم انقلاب می دیدم که می فرماید: خانه را دست کم نگیرید، خانه داری یک ارزش و عبادت است. اما امروزه متأسفانه برای عده ای از آقایان و خانم ها، خانه تنها حکم یک چهاردیواری را دارد و هیچ گونه قداستی ندارد. گاهی این افراد به بهانه الکی ۱۰-۱۵ پاساژ می چرخند، در حالی که این گردش ها تنها به بهانه در خانه نبودن صورت می گیرد. همین امر موجب می شود که بچه ها نیز از خانه فراری شوند و گرایشی به خانه نداشته باشند.»

سفر اولویت زندگی نباشد

وی تأکید می کند: «ما باید ابتدا ببینیم نگاه ما به خانه چیست. آیا آن را کانون آرامش می بینیم یا تنها یک چهاردیواری؟ اگر خانه را کانون آرامش می بینیم، باید همه چیز تحت الشعاع خانه باشد، نه اینکه اولویت اول ما خانه نباشد. در برخی از خانه ها آشپزخانه ها کاملاً نو و دست نخورده باقی مانده اند، چرا که افراد آن خانه عموماً از بیرون غذا تهیه می کنند. حال این خانه را کنار خانه ای بگذارید که مادر از صبح بلند می شد و غذای آن روز را برای می گذاشت. فرزندان نیز شاهد زحمات مادر بابت پخت غذا بودند. در آن غذا همه عشق و عاطفه مادر متبلور بود. در واقع، با خوردن آن غذا گویا عشق می خوردند، اما اکنون این گونه نیست و فرزندان بیشتر مدیون فست فود هستند تا مدیون مادر. ما معتقدیم اولین اولویت ما باید در خانه ماندن، احیا، زنده نگه داشتن، آرامش و سکون باشد و خانه را کانون مقدسی تلقی کنیم. اگر این نگاه ترمیم شود، آن گاه شاهد برکات زیادی خواهیم بود، اما اگر اولویت اول خانه نباشد، این نگاه عوارض و آسیب های بسیاری بر خانواده و افراد آن تحمیل می کند.»